Beslut om ersättningar från Öppet Arkiv-licensen

1. Beslut

Som huvudregel ska yrkesgruppen filmklippare inte omfattas av ersättning från Copyswedes licens för Öppet Arkiv med SVT från 2012 (”Öppet Arkiv-licensen”), eftersom det kan presumeras att filmklippare inte har några rättigheter i behåll till material i Öppet Arkiv. Under vissa nedan angivna förutsättningar kan dock undantag till huvudregeln ske så att en enskild filmklippare beviljas rätt till ersättning från Öppet Arkiv-licensen för den aktuella produktionen på i övrigt samma regler som för andra rättighetshavare. Förutsättningarna för sådant undantag i ett enskilt fall är följande:

1) En enskild filmklippare kan presentera ett av båda parter undertecknat och daterat, skriftligt avtal som visar att filmklipparen och SVT var överens om att rättigheter finns i behåll hos filmklipparen; och
2) Copyswede vid juridisk granskning av sådant avtal finner att det är motiverat att bryta presumtionen och bevilja undantag från huvudregeln.

Copyswedes granskning ska utgå från relevanta principer för avtalsgranskning vad gäller upphovsrättigheter och vara likvärdig med andra liknande granskningar av individuella avtal som Copyswede gör åt medlemsorganisationerna.

2. Bakgrund till beslutet

Den ersättning som Copyswede inkasserar för SVT:s tillgängliggörande av material i Öppet Arkiv baseras på Öppet Arkiv-licensen. Genom licensavtalet har avtalslicens utlösts med stöd av bland annat 42 g § i Upphovsrättslagen (URL) (se nedan), som är en bestämmelse som fördes in i upphovsrättslagen 2011.

> *42 g § 1 st. Ett radio- eller televisionsföretag får, om avtalslicens gäller enligt 42 a §, överföra offentliggjorda verk till allmänheten, om verken ingår i egna eller av företaget beställda produktioner som har sänts ut före den 1 juli 2005. Företaget får också framställa sådana exemplar av verken som är nödvändiga för överföringen.*

Öppet Arkiv-licensen avser alltså endast material som producerats av SVT eller producerats på uppdrag av och finansierats av SVT. Verk som ingår i köpta produktioner omfattas inte. Som framgår av 42 g § URL avses endast återanvändning av verk som ingår i sådana utsändningar som ursprungligen har ägt rum före den 1 juli 2005. Eftersom allt material i Öppet Arkiv är äldre än 1 juli 2005 så får det därför presumeras att filmklippare inte – som huvudregel – har rättigheter/inte har kvar sina rättigheter till materialet och att yrkeskategorin därför inte som huvudregel kan få del av ersättningen från Öppet Arkiv-licensen.

Det är dock berättigat att ett enskilt avtal under de förutsättningar som anges ovan kan bryta presumtionen i det enskilda fallet. Det innebär i så fall att en person, som tillhör en yrkesgrupp som presumeras inte ha några rättigheter i behåll, ändå i ett enskilt fall kan beslutas att omfattas av Öppet Arkiv-licensens tillämpningsområde då denne kan anses ha rättigheter i kraft av sitt individuella avtal.

Under utredningens gång har det varit viktigt att både landa rätt i den juridiska analysen av de individuella avtalen och att ge uppdraget en rimlig administrativ börda, då det inte är möjligt för en organisation som har att administrera och fördela ersättning på kollektiv basis att i varje enskilt fall bedöma om en enskild medverkandes bidrag till verket kan anses vara upphovsrättsgrundande eller inte.

Det individuella avtalet behöver tydligt uppfylla vissa kriterier så att bedömningen blir rättvis både i förhållande till den personen och andra rättighetshavare ur andra yrkesgrupper. Avtalet behöver exempelvis vara skriftligt, daterat och undertecknat av båda parter. Avtalsinnehållet behöver även uttryckligen visa att avtalsparterna var överens om att det finns rättigheter i behåll hos rättighetshavaren och som därmed inte överlåtits till SVT/SR/UR. Eftersom materialet i Öppet Arkiv sträcker sig långt tillbaka i tiden blir det svårt att på förhand ge en enhetlig och detaljerad bild av hur de individuella avtalen ska se ut vad gäller exakta formuleringar.

Copyswedes granskning ska som nämnt ovan generellt utgå från relevanta principer för avtalsgranskning vad gäller upphovsrättigheter och vara likvärdig med andra liknande granskningar av individuella avtal som Copyswede gör åt medlemsorganisationerna. Granskningen ska vara individuell och syfta till att se om det finns juridiska skäl att bryta huvudregeln så att aktuell person kan inkluderas som rättighetshavare till just den produktionen i fördelningen, eftersom hen genom sitt avtal kan visa att hen har rättigheter i behåll.

Presumtionen att filmklippare inte har rättigheter i behåll som kan generera ersättning från Öppet Arkiv-licensen kan komma att innebära att en filmklippare ett visst år får privatkopieringsersättning (och eventuellt vidaresändningsersättning) för en viss produktion som även finns i Öppet Arkiv, men däremot inte får del av ersättningen för Öppet Arkiv. Anledningen till detta är att det tillämpas olika principer för de olika ersättningarna. För PKE och vidaresändningsersättning tillämpas principen om sändningsår, dvs man får ersättning om en produktion sänts ett visst år, exempelvis som repris. Skälet till att sändningsår tillämpas i stället för produktionsår för PKE och vidaresändningsersättning är en vilja att förenkla administrationen vid fördelningen till rättighetshavarna och därmed minska kostnaderna för fördelningen.

För ersättning från Öppet Arkiv-licensen tillämpas i stället principen om produktionsår eftersom man de facto vet att materialet är producerat före år 2005. Öppet Arkiv är vidare en sådan tjänst som inte kategoriseras som en ”sändning” i juridisk bemärkelse eftersom detta enligt lag kräver en linjär sändning av en TV-kanal.

Om en filmklippare önskar skicka in ett individuellt avtal som uppfyller förutsättningarna ovan för bedömning till Copyswede, kan detta skickas till fordelning@copyswede.se

Detta beslut är fattat efter samråd med Copyswede och SVT.